

חורף, קיץ:

הסעיפים: א. סיבת הקרירות בחורף והחמימות בקיץ, ב. בחורף לילות ארוכים, בקיץ ימים ארוכים.

א. סיבת הקרירות בחורף והחמימות בקיץ:

ביאר הח"ה * . . . וז"ל וסדר זריחת השמש ובואה להעמיד עתי היום והלילה. ועלייתה (בצפון בקיץ כי שם הישוב שאז עולה לרום גלגלה וגם לרום נוכח ראשינו. מ"ה * . והמ"ל * כ' בקיץ היא הולכת ברום הגלגל נוכח ראשינו ומזה נתהווה החום בקיץ). וירידתה. (בדרום בחורף שאז היא בשפל גלגלה ורחוק מנוכח ראשינו וזה ידוע למתחילים בחכמת התכונה ונראה לחוש כי השמש בימות החורף אינו עולה כל כך לנוכח ראשינו כמו בימות הקיץ. מ"ה. והמ"ל כתב בחורף היא הולכת בשפל הרקיע ולכך הקור שולט בעולם והכל הוא לתועלת גדול לבני אדם כמו שיתבאר בשער הבחינה וכאן הזכירם בדרך כלל. ע"ש פ"ג גבי תזרח השמש יאספון וגבי כהשתנות עניני השנה בארבע תקופותיה ובפ"ה גבי כי תועלות האור כו' ולולי חשכת הלילה כו' ע"ש) להמציא הקור והחום והקיץ והחורף (ו"ש בתלים סי' ע"ד לך יום אף לך לילה כו' קיץ וחורף אתה יצרתם כו' ועמ"ש ע"ז בסידור שער ל"ג בעומר).

(חקירה 10. ועי"ע לילה ע' תקכ"ג)

אתה * הצבת כל גבולות ארץ קיץ וחורף אתה יצרתם זכר זאת אויב חרף ה' ועם נבל נאצו שמך *. הנה פסוק זה מדבר בתשובה נצחית לעוכמ"ז האומרי' עזב ה' את הארץ והעולם מתנהג ע"פ דרכי הטבע כידוע אע"פ שהשרים העליוני' של עכו"ם המה יודעי' את רבונם וקרו לי' אלקא דאלקייא כידוע מ"מ אע"פ שמודים הם שברא את כל העולמות והמלאכים וכו' והוא נקרא אלקא דאלקייא אבל לאחר שברא אין כל דבר חדש נעשה מאתו בארץ אלא הכל מתנהג בעצמו ע"פ דרך הטבע כו', וע' בתניא ח"ב פ"ב, והנה לנגד תרופי' הללו שמחרפים עכו"ם אמר בפסוק זה לראי' ולמופת חזק ועצום מאד והוא במה שאמר אתה הצבת וכו' קיץ וחורף אתה יצרתם שמענין הקיץ והחורף יש ראי' גדולה לחידוש ההשפעה מאין ליש מלמעלה מן הטבע, דהנה נלאו כל חכמי הטבע להבין ולהשכיל סיבת החמימות בקיץ והקרירות בחורף

הח"ה: שער היחוד רפ"ו.

מ"ה: = מנוח הלבבות. פירוש לס' חוה"ל.

והמ"ל: = והמרפא לנפש. פירוש לס' חוה"ל.

אתה: קטע זה והבא אחריו הם לי' הסידור שג, א"ב.

אתה . . . שמך: תהלים עה, יו.

משום דע"פ חכמת התכונה אין מרחק השמש מן הארץ לצד מן הצדדים או לגבוה כו' לא מעלה ולא מוריד כלל כי לפ"ע קטנות כדור הארץ לגבי כדור השמש שהוא כערך גרגיר חרדל בתוך היקף בית והיכל גדול עד"מ מה יועיל חום השמש בנטיותו לצד מן הצדדים בעיגול כדור השמים לענין חימום לחמם אויר הארץ בקיץ או למעט החום בחורף כשהולכת בשיפולי כדור השמים וכיוצא (כי לגבי השמש ריחוק וקירוב זה הוא מעט מזער ואינו כדאי שיגרום שינוי כ"כ ואף שלגבי הארץ הוא ריחוק וקירוב מ"מ הרי החום בארץ נמשך מהשמש, וכיון שכן בתר ריחוק וקירוב השמש יש להלך ולגבי השמש יש להלך הריחוק שבחורף הוא מעט מזער א"כ מדוע נמשך מזה קור וכמו עד"מ אור הנר אם תרחיקו גרגר חרדל מאיזה דבר לא יגרום שינוי כלל אף לגבי דבר שהוא כגרגיר חרדל), אלא זה הענין מורה חידוש ההשפעה מאין ליש למעלה מדרכי הטבע.

(נ"ך תחקמו)

והוא בהיות שנאמר * אני אענה את השמים והם יענו את הארץ כו' וידוע שכל פי' עני' הוא ענין ההשפעה והמשכה כו' כי השמים מקבלי' בחי' ההשפעה הרוחניות מבחי' י"ס דעשי' מבחי' כלי' החיצונים שמשם שרש הט' גלגלים כמ"ש בע"ח בסופו וזהו אני אענה את השמים להשפיע שפע עליון הרוחני מאין ליש בשמים והשמים יענו את הארץ כלומר מן השמים יושפע עוד למטה מהם כי כל ההשתלשלות הוא מעילה לעילה כו' כי דוע ע"ד שהשמים ישפיעו גם הקור והחום בקיץ והחורף כי שרש הקור בחורף בשמים הוא וע"כ יתחלקו המקומות בארץ בשינוי אופני הקור בזמן החורף לפי אופן מקום מעמדם נגד שרשם בשמים המשפיעים לנוכח ראשם כו' וכן בזמן הקיץ משתנה במקומות ענין החמימות לפי אופן מקום מעמדם נגד המשפיע להם בשמים ואע"פ שהארץ כגרגיר חרדל לגבי השמים אך הנה כמו שהארץ נחלקה לש"ס מעלות כמו"כ השמים כל מעלה הוא שטח רב ועצום ולא ט"ו פרסאות לבד כמו שיעור המעלה שבארץ וכמ"ש באגה"ת בסופו פי"ב שהילוך והעתקות הצל בארץ טפח לפי הילוך גלגל השמש ברקיע אלפים מילין, וכיון שכן יתכן שע"י ריחוק השמש ברקיע בחורף כ"ב מעלות וחצי ההם שברקיע לצד דרום יהי' שם קור ברקיע לצד צפון מאחר שריחוק מעלות הנ"ל הוא שטח רב ועצום במאד מאד עד שנתרחק השמש ממש ריחוק אמיתי והנה זה גורם ג"כ הקור בארץ בחורף בצפון אף שבאמת לגבי צד הצפון שבארץ אין נחשב זה כלל ריחוק אמיתי מהשמש כי כ"ב מעלות שבה הם שטח קטן מאד, אך מ"מ מאחר שנאמר אני אענה את השמים והם יענו את הארץ א"כ כל מעלה בארץ מקבלת ההשפעה מן המעלה השייך לה בשמים ולכן צד צפון שבארץ מקבלת ממעלות השייך להם בשמים אשר בחורף שם השמש רחוק מהם ריחוק אמיתי וזהו הם יענו את הארץ פי' יענו להשפיע סביבות

שנאמר : הושע ב, כג.

כל כדור הארץ מכ"צ והמקומות משתנים ממילא לפי אופן מעמדם כנ"ל ואופן זריחת השמש ונטייתה אם בחמימות אם לאו ממילא הוא בא ע"פ אופן בהשפעה הרוחניו אשר בשמים ממעל לגלגל השמש כו', וזהו קיץ וחורף אתה יצרתם אתה דוקא כי סיבת הקיץ והחורף בחמימות השמש לחמם באויר הארץ או לקרר הכל תלוי בהשפעה אלקית שמשפיע בשמים וכמ"ש אני אענה את השמים כו' כי עפ"י הטבע אלו הי' בארץ מהבל השמש עצמה אין שום סברא שיהי' קר בחורף שהרי לגבי השמש אין כאן ריחוק כלל מהארץ בחורף אלא רק לפי שאתה יצרת גבולות ארץ שיהיו מקבלי' מגבולות השמים דוקא שהם דוקא יענו את הארץ, א"כ זהו ראוי ומופת על חידוש ההשפעה תמיד למעלה מהטבע ומהשכל במה שקיץ וחורף אתה יצרת ולא ריחוק וקירוב השמש מצד עצמה כנ"ל, וסדר הפסוק כך הוא אתה הצבת כל גבולות ארץ פי' הצבת לארץ וכל גבוליו נגד מול כדור השמים באופן שיהי' כל גבולות ארץ כ"א על מקומו יבא לקבל אור השפע הרוחניו מן השמים ואף אור השמש וחמימותו יקבלו מן השמים אף שאין זה ע"פ טבע והשכל ואחר שאתה הצבת באופן פרטי כל הגבולות ארץ ממילא קיץ וחורף אתה יצרתם להם בשינוי אופני המקומות לפי מעמדם אשר הצבת אותם בארץ . . . (והנה לעיל מיני' כתיב לך יום אף לך לילה כו' אתה הצבת כו' ואפשר שאף באריכות היום בקיץ יותר הרבה מבחורף הוא ג"כ מטעם הנ"ל דאני אענה את השמים כו' . . .).

(שם תתקמור')

ב. בחורף לילות ארוכים, בקיץ ימים ארוכים:

עי"ע יום ע' תז"ח.

עוד ענינים בערך זה, עיין :

סידור : שגא (ק). וחורף אתה יצרתם וגו' שמהם ראוי לחידוש ההשפעה, כי השמים מקבלים השפעה רוחניות מ"ס דעשי' שמשם שרש ט' הגלגלים והם יענו את הארץ, ימשיכו, ויתחלקו המקומות בשינוי אופני הקור בחורף לפי אופן מעמדם נגד השמים וכו' ואופן זריחת השמש ממילא הוא בא ע"פ אופן ההשפעה דשמים שממעל לשמש, וכן בקיץ).

מאמרי אדמו"ר מהורש"ב : ביום השמע"צ הא' עזר"ת (ק. חורף). סד"ה למען ידעו רע"ח (כנ"ל). החדש רע"ח (חדשי הק. החורף. ז"א מל').

לקוטי שיחות : א 4 (ב' סוגי עבודה. הכח לעבודת החורף נמשך מש"מ מר"ח). ב 547 (עבודת ה' בנקל יותר בקיץ). ח 312, 363 (עבודת השלוחים בק.). 367-368 (סדרי הלימוד בק.). 369 (לנצל הקיץ להשפעה. לימוד פרקי אבות בשבתות הק.). קיץ : יג 172 (זמן להוסיף בתומ"צ). 300 (אינם ימי חופש. צריכים לנצל כל רגע. להנהיג שהחופש יהי' במיעוט). 301 (לסדר פגישות בין התלמידים והישיבה בזמן הק.). טו 382 (גילוי שמש הוי'). ע"ע חדשים.

לקוטי לוי"צ : ג קלה (ימים קצרים).